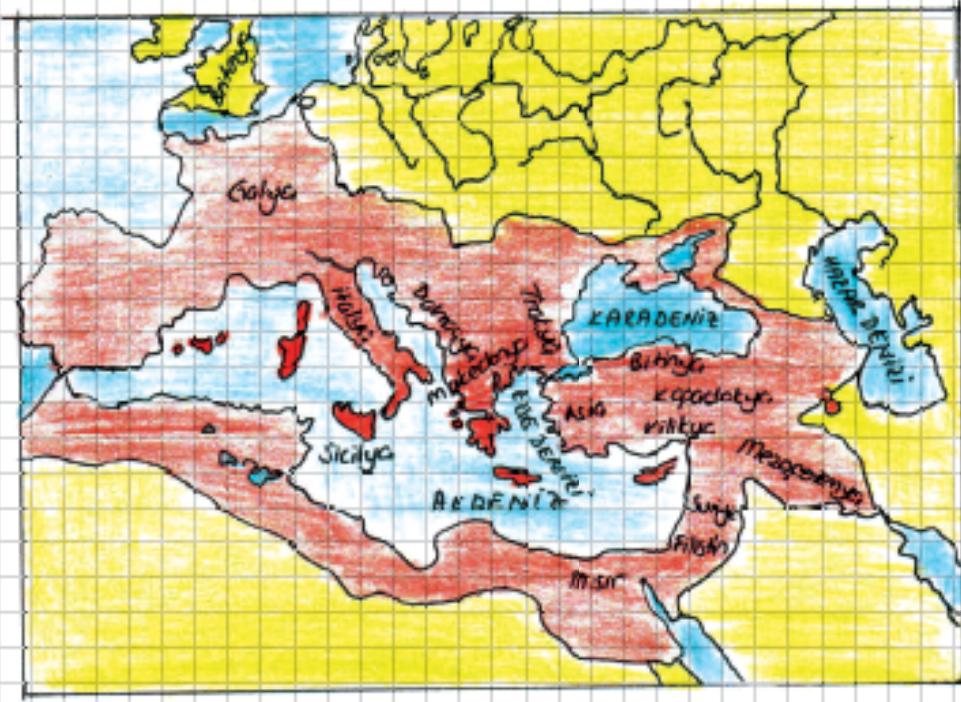

Roma Uygarlığı (m.ö 753- m.s 395)

- ✓ m.ö 3000 yıllarının sonlarına doğru İtalya'ya Avrupa'dan çeşitli kavimler gelmiştir.
- ✓ İtalya'ya ilk göç eden kavmin Halklar olduğu tahmin edilmektedir. Daha sonra m.ö 1000 yıllarında deniz yoluyla İtalya'ya gelen Etrüskler bölgenin batı kıyılarına yerleşmişlerdir.

UYARI

Etrüskler İtalya'ya şehir kültürünü getirmişlerdir.

- ✓ Uygarlığın adını veren Roma şehri m.ö 753 yılında Romulus tarafından kurulmuştur.
- ✓ m.ö 1. yüzyılda Roma Uygarlığı'nın sınırları batıda Atlas Okyanusu kıyılarına, doğuda Fırat Irmağı'na kadar genişlemiştir.

- Anadolu'ya hakim olan Romalılar Anadolu'yu bir tahıl ambarı olarak görmüş, her türlü ihtiyaçlarını buradan karşılamışlardır.
- Romalılar ticareti geliştirmek için Anadolu'da önemli yollar yapmışlardır.
- Önceleri çok tanrılı bir din anlayışına sahip olan Romalılar İ. Konstantin Dönemi'nde 313 yılında Milano Fermanı ile Hristiyanlık Roma İmparatorluğu'nda serbest bırakılmıştır.
- Romalılar İyon ve Yunan etkisiyle Fenike alfabesini öğrenip Latin (Roma) alfabesine dönüştürmüşlerdir.
- Resmi dinleri 381 yılında Hristiyanlık almıştır.
- Resmi dilini Latince'dir.
- Romalılar Mısırlılara ait Güneş yılı esaslı takvimi geliştirip önce Julien sonra da Gregoryen Takvimine dönüştürmüşlerdir.

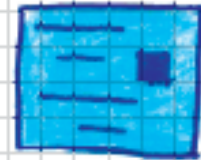

NOT

Miladi Takvimin temeli Gregoryen Takvimi'dir.

- Romalılar ordularında paralı askerlere (lejyon) yer vermişlerdir.
- Roma sanatı, büyük ölçüde Yunan ve Helenistik sanatının etkisiyle başlanış ve gelişmiştir. Romalılar en çok mimari sanatta gelişmişler; tapınak, sunak, hamam, tiyatro, saray ve su kemerleri yapmışlardır.
- Roma mimarisinde kemer ve kubbe önemli bir yer tutmuştur. Romalılar Dönemi'nde Bergama, Efes, Antakya, Perge, Aspendos ve İskenderiye önemli kültür merkezleri hâline gelmiştir.

Roma İmparatorluğu'nun Anadolu'daki mimari örnekleri;
 Bozdağın Kemer (İstanbul), Gembelitas Sûlunu (İstanbul),
 Dikilitaş (İstanbul), Aspendos Tiyatrosu (Antalya),
 Roma Hamamı - Elmadag Su Tolu (Ankara),
 Aizanoi Zeus Tapınağı (Kütahya), Celsus Kütüphanesi
 (İzmir), Hadrianus Kapısı (Antalya), Augustus Tapınağı
 (Ankara), Meryem Ana Kilisesi (İzmir)

Roma'nın Siyasi Tarihi

Krallık Dönemi
(mÖ 735 - 510)Cumhuriyet Dönemi
(mÖ 510 - 27)İmparatorluk Dönemi
(mÖ 27 - ms 395)

Krallık Dönemi (mÖ 735 - 510)

- Kralar, Halk Meclisi (Kuria) tarafından seçilmiştir.
- Kralar İhtiyarlar Meclisi'ne (Senato) karşı sorumludur. İhtiyarlar Meclisi aynı zamanda danışma meclisi niteliği taşımaktadır.
- Krallık Dönemi'nde toplum Patriciler, Plepler ve köleler olmak üzere 3 sınıfa ayrılmıştır.

Patriciler: Roma'nın yerli halkı olan soylu sınıftır. Kapalı klan tipi aile yapısına sahiptir. İhtiyarlar Meclisi'ni patriciler oluşturmuştur. Patriciler yöneten sınıf olup askerlik ve memurluk hakkında sahiptirler. Patriciler Halk Meclisi'ne de girmişlerdir.

UYARI

Mülkiyet hakkı toplumda patricilere aitti.

Plepler: Roma'ya sonradan gelip yerleşenlerdir. Siyasi hakları yoktur.

Patricilerle evlenemezlerdi. Hayvancılık, tarım, ticaret ve sanatta uğraşmışlardır.

Patrici - Plep mücadelesi en büyük iç sorun olmuştur.

Köleler: Patricilerin işlerinde çalışan savaş esirleridir.

Cumhuriyet Dönemi (mÖ 510 - 27)

- Cumhuriyet Dönemi'nde ülkeyi iki konsül yönetmiştir.
- Konsüllerin görevleri; Senato ve Kuria'yı toplamak, orduyu komuta etmek, savaş vergisi koymak ve toplamak, devlet işlerini diğer konsül ile ortaklaşa yönetmek ve birbirlerini denetlemektir.
- Roma'da olağanüstü durumlarda tüm yetkiler Diktatör Imperium adında yüksek memurlara 6 aylığına verilir ve konsüller onların emrine girerler.

Cumhuriyet Dönemi'nde patrici - plep çatışmalarına son vermek için On İki Levha Kanunları hazırlanmıştır (mö 454). Pleplere birtatım hakları veren bu kanunlar Roma ve Avrupa hukukunun temelini oluşturmuştur.

DİKKAT ET

- On İki Levha Kanunları patrici - plep çatışmalarını sonlandırmamıştır.
- Pleplere bu kanunlar ile memuriyet ve askerlik hakkı tanınmıştır.
- Cumhuriyet Dönemi'nde İtalya'nın toprakları Samnit Savaşı ile alınmıştır.
- Romalılar, Pontus Krallığı'nı Mithridates Savaşları'nda yenmiştir.
- Romalılar, Makedonya'yı Makedon Savaşları'nda yenmiştir.

Pön (Kartacö) Savaşları (mö 264 - 146): Bu savaşlarla Kartacalılar (Fenike sömürgesi) Romalılar yenmiştir ve Tunus alınmıştır.

Hannibal (mö 247 - 183): Kartacalı komutandır. Anadolu'da sürgün hayatı döneminde Bitinya Krallığı'nın kendisini Roma'ya teslim etme girişiminden dolayı intihar etmiştir. Günümüzde Gebze'de anıtı bulunmaktadır.

- Cumhuriyet Dönemi'nde Jül Caesar (Jül Sezar) Galya'da kendine bağlı ordu kurmak ve Roma üzerine gidip diktatör olmak istemiştir. Jül Sezar önce Galya'yı Roma imparatorluğu'na kattıktan sonra Roma üzerine yürüyüp kendini diktatör ilan etmiştir. Ancak bu durum Roma'da iç savaş neden olmuştur. (mö 50) Güçlü bir örgüt kurmuş saygınlık Jül Sezar'ı öldürmüşler.

Sen de mi Brütüs?

Brütüs, Roma'nın ünlü diktatörü Sezar'ın evlatlığıdır. Brütüs Sezarla karşı kıranlarla birlikte olur ve onu ortadan kaldırmak için suikast planları yapılır. Senatoya ayak basan imparator senato üyelerinin birçok darbecilerine maruz kalır. Mitözye göre, son birat (hanşer) darbesini ise Brütüs vurur. Bunu gören Sezar "Sen de mi Brütüs" der.

İmparatorluk Dönemi (mÖ 27 - ms 395)

- Senata'nın Augustus unvanı verdiği Octavianus ile İmparatorluk Dönemi başlamıştır.

NOT

Cumhuriyet Dönemi'nin son, İmparatorluk Dönemi'nin ilk lideri Octavianus'tur.

- Octavianus İmparatorluk Dönemi öncesinde mÖ 31'de Aktium Savaşı'nda Antonius'u ve Kleopatra'yı yenerek Mısır'ı ele geçirmiştir.
- Octavianus Dönemi'nde Roma Barışı sağlanmıştır. Bu barış dönemi ms 180'e kadar sürmüştür.

Roma İmparatorluğu'nun bu dönemde doğudaki en büyük düşmanı Seleukos Krallığı'nın ayrılıp kurulan İran merteali Part İmparatorluğu'dur. Part İmparatorluğu'na 224'te dâsarı İmparatorluğu son vermiştir.

DİKKAT ET

- İmparator Neron Dönemi'nde (54-68) Roma'da büyük bir yangın çıkmıştır. Neron bu yangından Hıristiyanları sorumlu tutmuş ve katliam uygulamıştır.
- İmparator Neron'un ölümü sonrasında Augustus sülalesinin ikinci son kalmıştır (mÖ 27 - 68).

UYARI

Spartaküs (Gladyatör) Savaşı Spartaküs önderliğinde Roma'ya karşı düzenlenen ve başarısızlıkla sonuçlanan köle isyanıdır.

Gladyatör: Kökeni gladius: kılıç olduğundan, "kılışla döğüşen kişi" demektir. Gladyatör geçmişi, Etrüsklerin savaşlarda yitirdikleri kişilerin onuruna düzenledikleri cenaze törenlerinde düşman savaş esirlerini döğüşdürerek ölümlerinin kanına karşılık düşman kanını akıtma geleneğine dayanır. Akıllı düşman kanının ölümlerini ruhunu rahatlatacağına inanılmaktaydı. Roma'daki ilk gladyatör gösterisinin mÖ 264 yılında düzenlendiği bilinmektedir.

- Hunların yol aşığı Kavimler Göçü (375) sırasında Roma imparatorluğu kendi sınırlarını koruyacak durumda değildi. İmparatorluk 395 yılında Batı ve Doğu Roma olmak üzere ikiye ayrılmıştır.
- Batı Roma'nın başkenti Roma, Doğu Roma'nın başkenti ise Bizans olmuştur. Batı Roma imparatorluğu 476 yılında, Doğu Roma imparatorluğu ise Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethetmesiyle 1453 yılında yıkılmıştır.

Bizans (Doğu Roma) imparatorluğu (395-1453)

- ✓ Doğu Roma imparatorluğu başkentinin Bizans olması nedeniyle Bizans imparatorluğu adıyla anılmıştır.
- ✓ Bu imparatorluğun toprakları üzerinde yaşayanlar Latin kültüründen çok eski olan Yunan ve Helenizm kültürüyle yoğunlaşmış ve Hristiyanlığın Ortadoks mezhebinin kabul etmişlerdir.

NOT

Osmanlı Devleti kendi halından olan Bizanslılara Romalı anlamına gelen Rum demiştir.

- ✓ Doğu Roma imparatorluğu kendi sınırları dışındaki topraklarını barbar olarak nitelendirmişlerdir.
- ✓ Bizans, en parlak dönemini Justinianos (Justinian) dönemi'nde yaşamıştır (527-565). Ayasofya bu dönemde inşa edilmiştir.
- ✓ XI. yüzyıla kadar gelişmesini sürdüren Bizans, 1071 yılında Büyük Selçuklu Devleti ile Malazgirt Savaşı'nı, Anadolu Selçuklu Devleti ile Miryokefalon Savaşı'nı yapmıştır. Bizanslılar her iki savaşta da yenilince Anadolu'nun hakimiyetini Türklerle paylaşmak zorunda kalmıştır.
- ✓ Resmi dili Greekçe (Yunanca) olan Bizans Latin kültürünü değil Helen kültürünü benimsemiştir.
- ✓ Doğu Roma imparatorluğu Batı Roma imparatorluğu'ndan farklı olarak ülkeyi eyaletlere (thema) bölüp valiler (tekfur) atamışlardır.

ÖRNEK

Doğu Roma imparatorluğu'nun mimari örnekleri:
Ayasofya Kilisesi, Binbirdirek Çerebatan sarnıçları, Sergius ve Batius Kilisesi, Ayasofya Kilisesi, Hara Kilisesi, Galata Kulesi ve Köprüsü, Justinianus Köprüsü (Sakarya Köprüsü)

- ✓ Bizans imparatorluğu 1453 İstanbul'un fethi ile sona ermiştir.